

Motion till riksdagen 2019/20:128

av **Elin Segerlind m.fl. (V)**

Minska köttkonsumtionen

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt mål om att minska köttkonsumtionen med minst 25 procent till 2025, jämfört med dagens nivåer, bör införas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell handlingsplan bör tas fram för hur klimat- och miljöpåverkan av livsmedelskedjan, inklusive animalieproduktionen, ska minskas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att kommuner ska uppmuntra till vegetarisk kost, exempelvis genom att införa konceptet vegonorm och/eller vegetariska dagar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera för ett slutdatum inom EU då miljöskadliga subventioner som stöder kött- och mejeriindustrin ska vara utfasade och tillkännager detta för regeringen.

2 Minskad köttkonsumtion för ökad hållbarhet

Trots att animaliekonsumtionen har stor påverkan på klimatet, miljön, djur och folkhälsa är det sällan frågan debatteras politiskt och det saknas nationella politiska beslut för att minska konsumtionen i en mer hållbar riktning.

Vänsterpartiet anser att det finns stora samhällsvinster med att verka för en minskad köttkonsumtion och att det krävs politiska beslut för att understödja en mer växtbaserad kost och minskad konsumtion av animalieprodukter. Vi menar att det är viktigt att verka för en minskad konsumtion eftersom köttkonsumtionen i världen såväl som i Sverige har ökat kraftigt de senaste decennierna. Animalieproduktionen står i dag för cirka 15 procent av världens totala utsläpp av växthusgaser. Svenskarnas köttkonsumtion (exklusive andra animalier, mjölk, ost, ägg och fisk, och utan hänsyn till effekter av förändrad markanvändning) orsakar en klimatpåverkan på ungefär 9 miljoner ton

koldioxidekvivalenter per år enligt Naturvårdsverkets rapport Hållbara konsumtionsmönster 2015. Sveriges totala utsläpp av växthusgaser inom landet var 2018 53,1 miljoner ton.

Oavsett hur och var köttet produceras är konsumtionen förknippad med stor klimatpåverkan. Produktion av nötkött genererar dock betydligt större klimatpåverkan än exempelvis fläsk och kyckling. De höga utsläppen av växthusgaser från produktion av kött beror till största delen på att det krävs stora arealer mark för att producera foder. Enligt en rapport från FN-organet FAO (Food and Agriculture Organization) kan boskapssektorn därtill vara en av de största orsakerna till förlusten av biologisk mångfald då den nyttjar 30 procent av jordens landyta och 70 procent av all jordbruksmark i världen. Boskapssektorn är dessutom en av de främsta orsakerna till skövlingen av tropisk skog. Regnskog skövlas även för odling av djurfoder som sedan exporteras till exempelvis EU:s köttproduktion, inte minst gäller detta sojaproduktion. Köttproduktionen i världen konsumerar även stora mängder färskvatten. Även om det varierar mellan köttslag krävs många gånger mer färskvatten för att producera ett kilo kött jämfört med vegetabilier.

FN:s klimatpanel IPCC publicerade i augusti 2019 rapporten Climate Change and Land. Rapporten konstaterar att jord- och skogsbruket hotar både klimatmålen och den biologiska mångfalden. Det räcker inte att lösa klimatkrisen enbart genom att minska koldioxidutsläpp från bilar, flyg och industrier. Enligt rapporten krävs en global jordbruksrevolution och ändrad kosthållning, bl.a. genom att minska matsvinn och äta mindre kött, för att rädda planeten och undvika svältkriser. Konsumtion av hälsosamma och hållbara dieter, som de som är baserade på grövre spannmål, baljväxter och grönsaker, nötter och frön, skapar enorma möjligheter att reducera växthusgasutsläpp enligt rapportförfattarna.

3 Minskad köttkonsumtion stärker folkhälsan

En hög nivå av köttkonsumtion har också stor inverkan på folkhälsan. När Världshälsoorganisationen (WHO) för två år sedan klassade rött kött och charkprodukter som cancerframkallande fick det stor uppmärksamhet och det var första gången WHO pekade ut ett livsmedel som cancerframkallande. Men mängder av forskarrapporter har gång efter annan pekat på hälsoriskerna med för hög köttkonsumtion. Svenska Livsmedelsverket rekommenderar i sina kostråd en minskad konsumtion av rött kött och charkprodukter, vilket minskar risken för i synnerhet tjock- och ändtarmscancer, men också hjärt- och kärlsjukdomar. Vid sidan av det individuella planet finns mycket stora folkhälso- och samhällsekonomiska vinster med en minskad köttkonsumtion. I det vetenskapliga magasinet PNAS har Oxfordforskaren Marco Springmann och hans kollegor gått igenom de beräknade samhällsvinsterna vid omställning till konsumtion av olika livsmedel. Springmann m.fl. jämför tre matscenarier av minskad köttkonsumtion, där man följer allmänna kostråd om minskad köttkonsumtion, en vegetarisk samt en vegansk kost. Slutsatsen är att enorma belopp skulle sparas i minskade vårdinsatser och kostnader för läkemedel och annan behandling genom en minskad köttkonsumtion (Analysis and valuation of the health and climate change cobenefits of dietary change, PNAS no 15, 2016).

Vänsterpartiet vill verka för beteendeförändringar för en hållbarare livsmedelskonsumtion, där mindre kött och mer växtbaserad kost är en bärande del. Med rätt metoder tror vi att det finns goda möjligheter att minska animaliekonsumtionen. Vi ser med intresse på de framgångsrika åtgärder som vidtagits för att reducera konsumtionen av alkohol och tobak, vilket utgör ett konkret exempel på att det går att förändra beteenden genom politiska beslut.

4 Inför nationella mål och handlingsprogram

Riksdagen har i och med de långsiktiga klimatmålen enats om att Sverige ska uppnå nettonollutsläpp till senast 2045. Alla politikområden måste därför ta sitt ansvar för att verka för att målet uppnås. Klimatberedningen konstaterade redan 2008 att det saknades styrmedel inom jordbrukssektorn som är direkt riktade mot att minska utsläppen av växthusgaser. Vidare berörde Miljömålsberedningen år 2016 köttkonsumtionens utsläpp, men lade inte fram något konkret förslag om målsättning för minskad konsumtion. Beredningen konstaterade att det står varje regering fritt att föreslå konkreta mål för hur bl.a. köttkonsumtionens utsläpp ska minska. Vi anser att det är märkligt, inkonsekvent och ohållbart att ett område som har så stor klimatpåverkan som köttkonsumtionen står fritt från både utsläppsmål och åtgärder.

Enligt Naturvårdsverket har de klimatpåverkande utsläpp som genererats i andra länder för att producera produkter som importerats och slutkonsumerats i Sverige ökat med närmare 50 procent sedan början av nittioalet och är i dag ungefär dubbelt så höga som de nationella utsläppen. Över 40 procent av köttkonsumtionen i Sverige kommer från importerat kött och bidrar till dessa höga utsläppsnivåer. Genom att verka för minskad köttkonsumtion i Sverige ges möjligheter att se till att det kött som konsumeras kommer från djur som behandlats på ett mer etiskt sätt och att importerat kött ersätts av växtbaserad mat eller kött producerat lokalt i Sverige. Här finns stora möjligheter för svenska producenter att starta en produktion som i större utsträckning är i fas med djurens grundläggande behov och som bidrar med värdefulla miljönyttor. Djur som går utomhus och betar, bökar och pickar i marken utför nödvändiga bidrag till den biologiska mångfalden och för ett rikt och öppet landskap.

Hållbar konsumtion är ett av de 17 globala målen för hållbar utveckling inom Agenda 2030. För att Sverige ska leva upp till 2030-målet krävs att vi vidtar politiska åtgärder som omfattar hela den miljöpåverkan vår livsstil orsakar, i Sverige såväl som i andra länder. Vi föreslår därför att riksdagen antar ett nationellt mål om en minskad köttkonsumtion. Ett nationellt mål om att minska köttkonsumtionen med minst 25 procent till 2025, jämfört med dagens nivåer, bör införas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

En nationell handlingsplan bör tas fram för hur klimat- och miljöpåverkan av livsmedelskedjan, inklusive animalieproduktionen, ska minskas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Stimulera mer vegetariskt i offentlig regi

Allt fler kommuner, skolor, företag, ideella organisationer och privatpersoner har anammat idén om vegonorm. Med konceptet vegonorm serveras vegetarisk mat som standard, kött blir ett tillval. Andra aktörer väljer vegetariska dagar som ett sätt att minska köttkonsumtionen och uppmärksamma fördelarna med att äta mer växtbaserat. Förutom att alla kan ta enskilda initiativ ser Vänsterpartiet stora fördelar i att lyfta den vegetariska maten i offentliga sammanhang. Genom gemensamt agerande kan effekten av våra handlingar bli större och nya hållbara normer etableras. Ibland motarbetas emellertid de vegetariska satsningarna av intressegrupper och konservativa politiker. Därför är det av stor betydelse om samhället fullt ut kan backa upp aktiviteterna för minskad köttkonsumtion. Vänsterpartiet anser att vegonorm och vegetariska dagar är ett bra sätt att minska köttkonsumtionen och därmed ta ansvar för miljön, folkhälsan och djuren. Kommunerna spelar en viktig roll för en nödvändig omställning. Regeringen bör verka för att kommuner ska uppmuntra till vegetarisk kost, exempelvis genom att införa konceptet vegonorm och/eller vegetariska dagar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Fasa ut EU:s stöd till köttindustrin

Inom EU betalas mångmiljardbelopp ut som subventioner till animalieindustrin. I Vänsterpartiets rapport Djurindustrin och klimatet – EU blundar och förvärrar, 2007, konstaterar vi att EU understödjer kött- och mejeriindustrin med ungefär 30 miljarder kronor per år i form av s.k. interventioner och direktstöd. Den totala summan är emellertid högre då exempelvis bidrag till foderindustrin inte tas upp i rapporten. Det är orimligt att så stora summor av våra gemensamma medel går till att subventionera en industri med så stor klimat- och miljöpåverkan. Dessutom ger EU hundratals miljoner kronor i stöd till marknadsföring av olika djurprodukter, så att försäljningen av dem därmed ska öka, senast med den EU-finansierade kampanjen ”Gilla gris” med syfte att öka fläskköttkonsumtionen särskilt bland unga. Sverige bör agera för ett slutdatum inom EU då miljöskadliga subventioner som stöder kött- och mejeriindustrin ska vara utfasade. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Elin Segerlind (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Jens Holm (V)

Birger Lahti (V)

Håkan Svenneling (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Yasmine Posio (V)

Jessica Thunander (V)